

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Hiob

Brenz, Johannes

Haganoæ

VD16 B 3079

Cap. XX.

urn:nbn:de:hbz:466:1-36516

CAP. XX.

Respondens Sophar, Naemathites dixit.

(Ut respondeam) ad hoc cogitationes meae cogunt me, & propterea festinatio mihi est.

Eruditione confusiois meae audiam, & spiritus intelligentiae meae respondebit pro me.

An non hoc nouisti, semper a condicione hominis, super terram.

Quod exultatio impiorum breuis sit, & laetitia hypocritae usque ad punctum (duret)

Si ascenderit usque ad caelum eleuatio eius, & caput eius nubem tetigerit,

Quasi stercus in finem peribit, uidentibus eum, dicent ubi est ?

Sicut somnium auolabit, & non inuenient eum, & recedet sicut uisio noctis.

Oculus qui uiderat eum non adiciet (ut eum porro uideat) & non ultra adspiciet eum locus eius.

Filii eius current mendici, & manus eius reddent dolorem ei.

ANNOT. IN HIOB

Offa eius implebuntur adolescentiis
suis, & cum ipso in puluere dormient.

VT RESPONDEAM AD HOC CO-
GITAT. &c. In prioribus capitibus, Hiob suam in-
nocentiam, partim quasi gloriabundus (ita enim am-
cis uidebatur) tactauit: partim cōsolatus est seipsum
spe futuræ resurrectiōis: proinde Sophar, falso suspi-
cans gloriationem Hiobis esse impiam, nequit se cō-
nere quin respōdeat: iuraret enī uel sancte Hiobis u-
nam esse gloriationem et fiduciā, propterea quod ha-
bebat oculos, in solam legem defixos, qua oēs hoies
peccatores constituuntur: nesciens interim quanta sit
Euangelij, è quo Hiob innocentia suā adserbat, ener-
gia, itaq; ait: quādo tāto fastu gloriaris de innocentia
tua, & adhuc audeas sperare à Deo redemptionē, q̄
tamen nullum respicit, nisi sua peccata agnoscentē: cō-
tinere me nō possum, quin respondeā, adeoq; huc co-
git me animus meus, qui erumpere gestit, me etiā no-
lente: proinde festinatione quadā interrumpo sermo-
nem tuū, quanq̄ enim alioqui inuicile sit, alterius ser-
monem interrumpere, facile tamen à prudētibus ueni-
am impetrauero, si considerent iniquitatem gloria-
tionum tuarū, molestiorem esse quā ut ferri possit:
porrò de ijs quæ loquuturus sum, audiant animo non
ingrato, si quis aliter me docere possit, & in sermoni-
bus meis me confundere: noui tamen neminem esse,
qui

qui me reprehendere queat: quæ enim loquor, non in
 buccâ nata sunt, sed proficiuntur e spiritu intelligen
 tiæ, aut veritatis, quæ sua statim simplicitate comitæ Argumentū
 se defendit, & pro se respondet. Est autem huius ca
 pituli argumentum, impijs mala addunt, impiorum
 pars & hereditas, perditio est.

AN NON HOC NOVISTI &c.

Quid gloriaris de innocentia tua? quid superbiis
 aduersus Deum o Hiob, omnium deploratissime? an
 tuus a cõdito orbe, hanc fuisse impiorum fortunam ei us
 que, quod gloriatio eorum uana fuerit, & leticia hy
 pocrite uix ad momentum durauerit? Quod uero tu im
 pius & hypocrita, uel hinc cõijci potest, quia adflit
 genit impiorum iudicio, & uerim te ipsum iustificas an
 tuus cõdenas, id quod proprium est hypocritarum. Porro
 Sophar usque ad finem capituli uerissimas profert sententias:
 sed eo errat, quod eas falso in Hiobem torquet, p̄inde ac
 Hiobem p̄pter impietatem adfligeretur, & ex hypocrisis
 non ex fide Euangelij, suam innocentiam adfereret.

QUODEXULTATIO IMPIORVM.

Huius sententiæ exemplum habes in Goliad. 1. Sam. 17.

SI ASCENDERIT VSQVE AD &c.

Hanc gnomen probant Nebucadnezar, Esa. 14.
 & princeps Tyri, Ezech. 28. eo quod dicit Dominus:
 Euectum est cor tuum, et dixisti: Deus ego sum &c.
 Idcirco ego adducam super te alienos.

ANNO T. IN HIOB

VIDENTES EVM DICENT &c.

Sic Psal. 36. Impium uidi eleuatum, sicut cedrus Libani, transiui, & ecce non erat: quasi eum, non est inuentus locus eius.

SICVT SOMNIVM AVOL. &c. Vanis rebus comparatur impiorum cōditio, somnio licet, & uisionibus nocturnis: quæ dum uidentur, parent aliquid esse, sed euigilante somnitate, nihil remanet, ut est Esa. 29. Sicut somnat esuriens et comedit, sitiens & bibit, cum autem fuerit expergescit, uacua est anima eius: sic erit multitudo gentium quæ dimicauerunt contra montem Sion.

ingens patri-
moniū, pietas
est parentū.

FILII EIVS CVRRENT &c. Omnes homines student ut filijs suis opes corradant, ne post se mendicos relinquant: hac autem sententia docemur, unde mendicitas & unde opulentia liberorum procedit, nempe ex pietate aut impietate parentum, Psal. 36. Iunior sui, etiam senui, & non uidi iustum derelictum, nec semen eius querens panem: nisi forte Dominus extra cōmunem legem, qua piorū parentū filij mendicimonia eximuntur, singulari quadam cruce, ut sit famis tempore, pios & piorum filios ad fugam: proinde, si omnino parēs multas opes liberis suis relinquare studeat, curet, ut sit pius: uides enim hac sententia, filios mendicitate obrui, propter parentū impietate. Quod uero alibi dicitur, filius nō portabit iniquitatem

quiritatem patris, de iudicio intelligendum est, in iudicio enim unusquisque onus suum portabit: præterea, de filiis resipiscitibus, qui non exemplo parentum male uiuunt, qui enim non solū bona parentum extera, sed etiam eorum peccata, in hereditatem capiunt et similes parentibus iudicabuntur.

ET MANVS EIVS REDDET DOLO.

Id est, manuum impiorum maledicta sunt, et in omnibus eorum laboribus dolor et molestia est: id quod primum uides in impijs manuum operarijs, qui non laborant, quia dominus præcepit, sed quia præmium sperant. Deim, in hypocritis, qui bona operantur, ut multas in cælo coronas mereantur: utrobique autem non est nisi labor et dolor, propterea, quod non ex fide, sed ex carnali desiderio laborant.

Hypocrisis et impius labor dolorem habent.

OSSA EIVS IMPLEBUNTUR &c.

Iuuentutis peccata intellige per adolescentias, pro quibus orat Psal. 24. Delictorum iuuentutis meæ ne memineris. Et Psal. 78. Ne memineris iniquitatum nostrarum antiquarum. In pijs enim per fidem absorbentur omnia adolescentiæ, id est, priora peccata. Impiorum autem ossa adolescentiæ peccatis implentur, et cum ipsis, in puluere dormiunt, hoc est, impius non credit, non resipiscit ab impietate, à peccatis et iniquitatibus, in quibus natus est, sed in ijs moritur.

Etiamsi dulcuerit in ore eius malicia;

A N N O T . I N H I O B

extirpabitur (tamen) ipsa sub lingua eius.

Parcetur ei & non admittetur, & prohibebitur in medio gutturis eius.

Panis eius intra uiscera sua conuertetur in fel serpentum in medio eius.

Substantiam quam ingurgitauit eum, de uentre suo illam extrahet Deus.

Caput aspidum suget, occidet eum lingua uiperæ.

Non uidebit riuulos, flumina torrentum lactis & mellis.

Reuertens laborabit & non ingurgitabit, iuxta diuitias permutationis suæ non letabitur.

Quoniam opprimens dereliquit pauperes, domum rapuit, & non edificauit eam.

Quia non nouerat facietatem in uentre suo, per desiderabile suum non liberabitur.

Nihil reliquum erit cibo eius, ideo non perdurabit bonum eius.

In satiëtatibus sufficientiæ suæ, angustabitur ipse, omnium manuum labor obruet eum.

Etiam si

ETIAMSIDVLCVERIT IN &c.

Quemadmodū mel, modice degustatū, dulce est, at si multū ederis, amarū redditur, & euomitur, sic impietas etiam si initio dulcescat, fit tamē uel tandē iudicio domini reuelato, amara & intolerabilis. Quod igitur impietas gratia dicitur, maliciā impij dulce scire in ore, sub lingua aut amaricari, hāc habet sententiā. Impius initio iudicium Domini suae, belle ualere uidetur, et oīa ei p̄ uoto suae uolūntatis succedūt, nō tamē in finē, pmouet: amarū enim et turbidū reddetur iudicio domini, quod initio uidebatur dulce et quietū: huius rei exempla habes in Iheremias, q̄bus initio dulcuerāt idololatriae impietatis, sed postremo, aduētū Nebucadnezar, amarissimae reddebatur: et in Saule, q̄ expulso Dauidē, uidebatur quietā possessione regni frui, sed exitus acta probat.

PARCETVR EI ET NON ADMIT. &c.

Id est, quantūcunq; diu promoueat impij malicia, tunc tamē quādoq; tēpus, cū ita cohibebitur, ut porro sentirentur: quod uero dicit, parcetur ei, huc pertinet, quod qui parcūt rebus familiaribus, ut numis & preciosis uestibus, nec ijs utuntur, solent ea in terrā deponere, aut in arcā cōdere, ut in lucē raro producantur: ita iudicio Domini, parcetur malitiā impiorum, ut abscondatur in aeternas tenebras, nec unquā in lucem erumpit. Adhuc quum maxime uideatur uigere, tū in medio eius conatu frangitur & dissipatur.

Malicia impiorum in infernū reponēda

ANNOT. IN HIOB

PANIS EIVS INTRA VISCERA, &c.

Benedictio uertetur impijs in maledictionem, & quæ alijs sunt panis, & nutritio, impijs sunt uenenum, ut potentia, diuitiæ & sanitas, pijs sunt nutritio, hoc est, pietatis occasio, & recte uiuendi instrumentum: impijs uero sunt uenenum & mors, nam quum hæc dona male administrant, grauius puniuntur.

SVBSTANTIAM QVAM ING. &c.

Sicut qui mel immodice comedit, euomet illud, ita impij immodice bonis suis uescentes, hoc est, confidentes confunduntur: quod enim edis & paulo post euomis, tantum abest ut prosit, ut magis obsit: ita bona impijs collata, propter impietatem euomuntur, hoc est in maximum dispendium cedunt, propterea quod ea citra Dominum possideant, Matth. 25. Omni habenti dabitur, & ei qui non habet, auferetur etiam quod habet: nam, ut diligentibus Deum, omnia in bonum cooperantur, ita odientibus Deum omnia cooperantur in malum. Hanc sententiam Græcus ita reddit, *ἡ δὲ οὐκ ἀδίκως ἀναγορεύουσιν ἡμεθεῖς*, id est, diuitie iniuste congregatæ, euomentur, ut & alius dicitur: male partum, male dilabitur.

Imbibuntur CAPVT ASPIDVM SVGET &c. Aspidum caput sugere, est maledictionem imbibere, et omnia ut uenenum, ni angustia adfligi: linguam autem uiperæ, intellige non solum, detractiones & calumnias, sed omnia maledictionum.

lectionū genera: metaphora procul dubio sumpta non tam à serpentibus, lingua inficiētibz, quàm à Sa-
thana, qui per serpentem in paradiso, Hevam & Ada-
mum, in omnia malorum genera coniecit.

NON VIDEBIT RIVVLOS &c.

Israēlitis promissa erat terra, lacte et melle fluens;
hinc omnis bēdictio, potest dici terra, lacte & mel-
le fluens: impius ergo, non uidebit riuulos, flumina
& torrentes, lacte fluentes, hoc est, nō benedicetur.
Sic de Israēlitis scriptū est, Deut. 1. Non uidebit quis
parum de hominibus, generatiōis huius pessimæ, terrā
bonam &c. Græcus pulchre hanc sententiam expo-
nit, ἰδδὶ ἀμελεξίν νομάσων μηδὲ νομάς με-
λιτος βετύρη. id est, non uidebit mulctra pa-
scuæ, neq; pascua mellis et butyri, id est, non uidebit
benedictionē, quod aliās Mose explicat: maledicta in-
quit, armenta bouum tuorū, & greges ouium tuarū.
REVERTENS LABORAVIT. id est, conti-
nenter, & subinde magis atq; magis laborat impius,
nunquam tamen fruitur labore, Deuter. 28. Vineam
plantabis, & uinum non bibes &c.

IUXTA DIVITIAS. Hoc est, uidebit diui-
tias suas aliō transferri, unde maxima afficietur triste-
tia, sic Mose Deut. 28. Fructus terræ tuæ, & oēs labo-
res tuos comedent, quos ignoras &c.

QUONIAM OPPRIM. &c. Lex Domini

Qui pauper est Leuit. 19. Nō facias calumniā proximo, nec uti opes iuuant, ad primes eum, cui postea additur promissiois Verbum, accipiunt, q̄ facta cuius fide lex ista prestari potest: qui largitur pauperi, cuius calumnia non indigebit, id quod planē cōtra mūdi sensum est: uiam peribūt in mundo enim, ei q̄ dat, decrescit: in Euangelio uero, datur ei qui dat. Iam impij, contempto promissiois Verbo, praefracte in legem peccant, decipientes, calumniātes proximos, & rapientes domū quam non edificauerunt, uineam quā non plantarunt, ut legis de Isabela 3. Reg. 1. Proinde a quo Domini iudicio fit ut cogantur rursus euomere substantiam, quam ingurgitarunt, & eterno supplicio afficiantur.

QVIA NON NOVERAT SACIET. &c.

Animū solus
Deus implere
potest.

Ut aquae nunquā hydropicum explere possunt, sed quo plus potantur, eō magis sitiuntur: ita opes, nunquam explent animi cupiditatem: animus enim humanus, non potest expleri ullis bonis, nisi Deo, Ecclesiast. 1. non saturatur oculus uisu, nec auris auditu, ita animus nō saturatur, uel diuitijs, uel honore, uel potentia, sed solo Deo, qui est plenitudo et thesaurus omnium bonorum. Proinde recto domini iudicio fit, quod quemadmodū auaro, tam desit quod habet, quā quod non habet: ita impio nihil sufficiat, quantumcūq; bonorū possideat, propterea quod careat domino, bonorū thesauro. Habes & huius rei exemplum, in Alexandro Magno, qui non contentus unius orbis imperio

Alexander
Magnus.

imperio, ingenuit audiens plures esse mundos.

PER DESYDERABILE SVVM *Et.*

Desyderabilia, hoc loco, dona dei dicuntur, carni gratissima, quacumq; autem sint, non liberant à iudicio: neq; enim Nebucadnezarem, sua potètia: neq; Achioselem sua prudentia: neq; Nabalum, de quo 1. Sam. 25. suæ diuitiæ, à iudicio liberauerūt, solus Deus, quæ sit possidetur, ab omnibus malis eripere potest: tam, quam impius nunquam saturari queat, sed calūniatur & opprimat innocentes, iusto igitur Dei iudicio, bonis suis non fruitur.

Solus Deus liberator, adeo dona dei sunt impio inutilia in die iudicij.

NIHIL RELIQVVM ERIT CIBO *Et.*

Id est, impius semper egebit, & in media sacietate esuriet, H. scæ 4. Comedent, & non saturabuntur.

OMNIVM MANVVM LABOR.

Id est, impius afficietur omni molestia, omni angustia, & ut Esa. inquit, non erit pax impijs *Et.*

Fiet ut impleatur uenter eius, mittet in eum (Deus) indignationem iræ suæ, & pluet super eum bellum suum.

Fugiet arma ferrea, fugabit eum arcus æreus.

(A gladio) euaginato & educto de penetrali (uel uagina) & resplendentia turbante eum, uenient super eum horrores

ANNO. IN HIOB

Omnes tenebrae absconditae sunt ad cel-
landū eum, deuorabit eum ignis nō sub-
flatus, affliget supstes ī tabernaculo suo.
Reuelabit cœlum iniquitatem eius, &
terra consurget contra eum.

Reuelabitur prouentus domus eius,
dispersus in die furoris eius.

Hæc est pars hominis impii a Deo, &
hæreditas Verborum eius a Domino,

FIET VT IMPLEATUR &c.

*Tyranni im-
plentur dum
percuti.*

*Quando impij nulla re possunt saturari, sed subinde
magis atq; magis, ad cupiditatis suæ expletionē spi-
rant, ueniet itaq; tempus, ut impleatur iudicio Domi-
ni, & effundat super eos Deus indignationē iræ suæ,
ac pluat bellū, horrendamq; adfluctionē, id quod ut-
cunq; in Pharaone adumbratū est, & in Nebucadne-
zare, qui potētia nunq̄ saturari quuerunt, sed uel tā-
dem ambo, iudicio Domini saturati, perierunt.*

FUGIET ARMA FERREA &c.

*Descriptio horroris, qui impijs in iudicio adcidere
solet, ut est Deut. 28. unus fugabit mille: & quomo-
do cōstare posset, à quo discessit Dominus? neq; enim
gladius timetur, ubi Dominus possidetur, qui gladij
aciem obtundere potest: contra, si Dominus absue-
rit, non solum gladius, sed & resplendentia gladij,
imò solum uolans, horrorem incutit.*

OMNES TENEBRAE ABSCON. &c.

Nullus locus est, quo effugere potest impius, neque
 ille sunt tenebrae, quae cum ab ira domini abscondere
 possunt: si ad caelum ascenderit, inuenit illic qui adfligat
 si ad infernum, ad extrema maris, in tenebras noctis in
 greditur, illic quoque non erit tutus à iudicio Domini.

DEVORABIT EVM IGNIS. &c.

Hoc loco aperte uides, tacite Hiobem morderi, li-
 ber enim eius consumpti erant igne caelesti: porro,
 ignis à Deo accensus, subitanea calamitas est. Habes
 etiam huius sententiae exempla, in Sodoma & Go-
 morra, & in quinquagenarijs 4. Reg. 2.

ADFLIGETVR SVPERSTES &c.

Etiam si aliquandiu impius superstes fuerit, peria-
 bit tamen in tabernaculo suo.

REVELABIT COLLEM INIQVI. &c.

Nihil tectum, inquit Christus, quod non reuela-
 bitur. Proinde, creaturae uidentes impietates, & facti-
 ora impiorum, tantisper tacent, dum Dominus iudi-
 cauerit: reuelato autem iudicio, omnes creaturae pro-
 ductores sunt scelerum, quae coram ipsis designauerunt
 impij, in Christo uero reguntur, imò absorbentur om-
 nium piorum peccata.

REVELABITVR PROVENTVS &c.

Maledicetur, & dissipabitur ois fructus in horreum
 impij congregatus: & breuiter, non est alia pars, aut

ANNOT. IN HIOB

hereditas impiorū, quā maledictio, ut est Leuit. 24. & Deute. 28. Porro, ijs prædictis sententijs, Sophocles non solum conatur Hiobem ab impia, ut putat, gloria ratione & hypocrisi, reuocare, sed etiam respicit in præsentē eius afflictionē, è qua colligit eius impietatis, ignorās interim & bonos & malos, eodē iudicio corripit, sed hos perdit, illos uero probari & liberari.

CAP. XXI.

Respondens Hiob dixit.
Audite audiēdo sermonem meum,
& agite pœnitentiam.

Sufferte me & ego loquar, & postea uerbum meum subsannetis.

Nunquid mihi cum homine querela est, ut non moleste ferat spiritus meus?

Conuertimini ad me, & obstupescetis & ponetis manum super os.

Nam & ego si recordatus fuero (doloris) tunc horreo, & apprehendunt carcerem meam tremores.

DIVERSA LECTIO.

Vbi nos legimus, agite pœnitentiam, Hebræus sic habet וְתָתִיר וְתָתִיר תְּנִחוּמֵי זָבָב id est, sunt istæ pœnitentiæ uel cōsolationes uestre, Græcus pro